

23. BÖLÜM

HİBRİT BAKIM

Duygu SOYDAŞ¹
Ayşe GÖKCE IŞIKLP

HİBRİT BAKIM TANIM VE TARİHÇESİ

Hibrit kelimesi dilimize Fransızca “hybride” sözcüğünden geçmiştir ve Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğüne göre “iki farklı güç kaynağının bir arada bulunması” olarak tanımlanmaktadır. ⁽¹⁾ Tıbbi bir terim olarak ise farklı tedavi ve bakım yöntemlerinin birleşimini ifade etmektedir. ⁽²⁾

Bir meslek olarak hemşirelik her geçen gün daha fazla iş yükü, bakım gereksinimi yoğunluğu ve artan çeşitli rol ve sorumluluklar ile karşılaşmakta ve bunlara uyum sağlar hale gelmektedir. ⁽³⁾ Bununla birlikte hem dünyada hem de ülkemizde yeterli sayıda hemşire bulunmamakta, nüfusa düşen hemşire sayıları artan gereksinimi karşılayamamaktadır. ⁽⁴⁾ Bu durumda en az maliyetle, sağlık bakım kaynaklarını etkili kullanarak kaliteli ve sürekli bakımı sağlayacak yeni yöntem ile alanlara ihtiyaç duyulmakta ve hemşireler de bu alanlara yönelmektedir. ⁽⁵⁾

Teknolojik alandaki gelişmeler sağlık bakım uygulamalarında da hızla değişiklikleri beraberinde getirmektedir. İnternet kullanımının genişlemesi, bilgisayarların minyatürleştirilmesi ile akıllı telefonlar ve saatlerde geliştirilen uygulamaları içeren bu gelişmeler sağlık bakım teknolojisinin paralel olarak gelişmesine yol açmaktadır. ⁽⁶⁾ Hemşirelik bakımının sunulması sırasında yaşanan güçlükler

¹ Arş. Gör., Bilim Uzmanı, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, duyusoydas@outlook.com

² Dr., Trakya Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, Göğüs Cerrahisi Klinik Sorumlu Hemşiresi aysegokce@hotmail.com

ler ile hibrit bakımın yansıtılmasının, hemşirelere hizmet içi eğitim vb. yöntemler ile hibrit bakım modeli hakkında bilgilendirmeler yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.⁽⁴⁵⁾

***Teşekkür:** Özellikle bize fotoğraf gönderen Dr. Robert S. Kahn başta olmak üzere, Dr. Henize ve ekibine teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük. (29/06/2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
2. Korkmaz FD, Karamanoğlu AY. Kalp damar cerrahisinde hibrid girişimler: Ameliyathane hemşireliği yönü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2012, 28 (3), 97-105.
3. Zborowsky T, Bunker-Hellmich L, Morelli A, et al. Centralized vs. decentralized nursing stations: Effects on nurses' functional use of space and work environment. *Health Environments Research & Design Journal*, 2010, 3 (4), 19-42.
4. World Health Organization. *State of the World's nursing 2020 executive summary*, 2020. (30/06/2021, Retrieved from <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331673>).
5. Hintistan S, Çilingir D. Hemşirelik uygulamalarında güncel bir yaklaşım: Telefon kullanımı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2012; 9 (1), 30-35.
6. Yellowlees P, Chan SR, Parish MB. The hybrid doctor-patient relationship in the age of technology - Telepsychiatry consultations and the use of virtual space. *International Review of Psychiatry*, 2015, 27 (6), 476-489. Doi: 10.3109/09540261.2015.1082987
7. Sartirana M. Beyond hybrid professionals: evidence from the hospital sector. *BMC Health Services Research*, 2019, 19:634. Doi: 10.1186/s12913-019-4442-1
8. Sargutan AE. Sağlık teknolojisi yönetimi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 2005, 8 (1), 113-144.
9. Turan N, Kaya H. Bulut bilişim ve sağlık bakımı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2017, 14 (2), 161-166.
10. Prenestini A, Sartirana M, Lega F. Involving clinicians in management: assessing views of doctors and nurses on hybrid professionalism in clinical directorates. *BMC Health Services Research*, 2021, 21:350. Doi: 10.1186/s12913-021-06352-0
11. Chan SR, Torous J, Hinton L, et al. Mobile tele-mental health: Increasing applications and a move to hybrid models of care. *Healthcare*, 2014, 2, 220-233. Doi:10.3390/healthcare2020220
12. Zhang Y, Soroken L, Laccetti M, et al. Centralized to hybrid nurse station: Communication and teamwork among nursing staff. *Journal of Nursing Education and Practice*, 2015, 5 (12): 34-41.
13. Erbay Ö, Yıldırım Y, Fadıoğlu Ç, ve ark. Hipertansif atak yaşayan hastalara Watson'ın İnsan Bakım Modeli kullanılarak uygulanan hemşirelik bakımı: Olgu sunumu. *Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi*, 2018, 9 (19), 82-88.
14. Korhan EA. Watson'un insan bakım modeli: Bir sistematik derleme. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 2019, 2 (2), 46-68.
15. StudyCorgi. *Team, Primary, and Hybrid Nursing Care Models*, 2021. (30/06/2021, Retrieved from <https://studycorgi.com/team-primary-and-hybrid-nursing-care-models/>).
16. Boivin J. Virtual care: The silver lining of COVID-19. *Physiotherapy Practice*, 2020, 10 (4), 24-27.
17. Lazo-Porras M, Bernabe-Ortiz A, Sacksteder KA, et al. Implementation of foot thermometry plus mHealth to prevent diabetic foot ulcers: Study protocol for a randomized controlled trial. *BioMed Central*, 2016, 17:206. Doi: 10.1186/s13063-016-1333-1

18. Hacıoğlu, N. (2013). *Hemşirelikte öğretim öğrenme ve eğitim*. (2. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
19. Gunawan J. *The innovation of nursing care delivery system: A hybrid model*. (30/06/2021, Retrieved from https://www.academia.edu/10245846/The_Innovation_of_Nursing_Care_Delivery_Model_A_Hybrid_Model).
20. Catron J. *What is a hybrid patient care model and how to implement it*, 2020. (30/06/2021, Retrieved from <https://www2.relatient.net/hybrid-patient-care/>).
21. Erenel AŞ, Gönenç İM, Köksal FÜ, Vural G. Teknoloji ve kadın sağlığı. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2011, 2(2), 66-74.
22. Foronda C. Teaching ethics in Healthcare technology – Not science fiction. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 2021, 39 (5), 231-236. Doi: 10.1097/CIN.0000000000000766
23. Reychar I, Arora A, Sabherwal R, et al. Reporting health data in waiting rooms with mobile technology: Patient expectation and confirmation. *International Journal of Medical Informatics*, 2021, 148:104376. Doi: 10.1016/j.ijmedinf.2021.104376
24. Oakland CA. *Significant preference for virtual waiting room technology for COVID-19 vaccination appointments also identified*, 2021. (30/06/2021, Retrieved from <https://resources.lifelinksystems.com/end-of-medical-office-waiting-rooms-new-survey-finds-consumers-overwhelmingly-prefer-preparing-for-appointments-on-their-mobile-phones>).
25. Henize AW, Beck AF, Klein MD, et al. Transformation of a pediatric primary care waiting room: creating a bridge to community resources. *Maternal and Child Health Journal*, 2018, 22(6), 779-785. doi: 10.1007/s10995-018-2508-z
26. Sezgin H, Çınar S. Tip 2 diyabetli hastaların cep telefonu ile takibi: Randomize kontrollü çalışma. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2013, 3 (4), 173-183.
27. Özkan ZK, Ünver S, Fındık ÜY, et al. The effect of Short Message Service (SMS) use on bowel preparation quality of patients undergoing colonoscopy. *Gastroenterology Nursing*, 2020, 43 (1), 89-95. Doi: 10.1097/SGA.0000000000000405
28. Kauppi K, Kannisto KA, Hätönen H, et al. Mobile phone text message reminders: Measuring preferences of people with antipsychotic medication. *Schizophrenia Research*, 2015, 168(1-2), 514-522. Doi: 10.1016/j.schres.2015.07.044
29. Zallman L, Bearse A, West C, et al. Patient preferences and access to text messaging for health care reminders in a safety-net setting. *Informatics for Health and Social Care*, 2017, 42(1), 32-42.
30. Lindberg B, Nilsson C, Zotterman D, et al. Using information and communication technology in home care for communication between patients, family members, and healthcare professionals: A systematic review. *International Journal of Telemedicine and Applications*, 2013: 461829. Doi: 10.1155/2013/461829
31. Schneider MA, Howard KA. Using technology to enhance discharge teaching and improve coping for patients after stroke. *Journal of Neuroscience Nursing*, 2017, 49(3), 152-156. Doi: 10.1097/JNN.0000000000000275
32. Fredriksen E, Martinez S, Moe CE, et al. Communication and information exchange between primary healthcare employees and volunteers – Challenges, needs and possibilities for technology support. *Health & Social Care in the Community*, 2020, 28, 1252–1260.
33. Chen, T.L., & Kemp, C.C. (2010). Lead me by the hand: evaluation of a direct physical interface for nursing assistant robots. *5th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI)*, March 2010, Nara, Japan, (pp.367-374).
34. Maalouf N, Sidaoui A, Elhadj IH, Asmar D. Robotics in nursing: a scoping review. *Journal of Nursing Scholarship*, 2018, 50(6), 590-600.
35. Song CE, An M. The self-management smartphone application for cancer survivors, ReLive: development and usability testing. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 2021, 39(6), 312-320.

36. Gonella S, Delfino C, Rolfo M, et al. Effects of a video-based preoperative educational intervention plus nurse-led reinforcement discussion on knowledge, self-efficacy, and resilience in patients undergoing major surgery. *Clinical Nursing Research*, 2021, 30(6), 753-761.
37. Lu K, Marino NE, Russell D, et al. Use of Short Message Service and smartphone applications in the management of surgical patients: a systematic review. *Telemedicine and e-Health*, 2018, 24(6), 406-414. Doi: 10.1089/tmj.2017.0123
38. Su JJ, Yu DSF. Effectiveness of eHealth cardiac rehabilitation on health outcomes of coronary heart disease patients: a randomized controlled trial protocol. *BMC Cardiovascular Disorders*, 2019, 19 (1), 274. Doi: 10.1186/s12872-019-1262-5
39. Köstekli S, Çelik S, Karahan E. Cerrahi hastasının taburculuk sonrası tele sağlık yöntemi ile hemşirelik bakımının önemi. *Cerrahi Ameliyathane Sterilizasyon Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Dergisi*, 2020, 1 (1), 30-38.
40. Stanton J. Development of the hybrid tissue viability nurse/lymphoedema nurse. *Journal of Community Nursing*, 2020, 34 (4), 46-51.
41. Webster P. Virtual health care in the era of COVID-19. *The Lancet*, 2020, 395 (10231), 1180-1181. Doi: 10.1016/S0140-6736(20)30818-7
42. Terzioğlu F, Yücel Ç, Koç G, et al. A new strategy in nursing education: From hybrid simulation to clinical practice. *Nurse Education Today*, 2016, 39, 104-108.
43. Newey CR, Bell R, Burks M, et al. A new strategy in neurocritical care nurse continuing stroke education: A hybrid simulation pilot study. *Electronic Physician*, 2017, 9 (5), 4255-4260. Doi: 10.19082/4255
44. Çelik S. Cerrahi bakımında bilgi güncelleme. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2011, 2(2), 61-65.
45. Terkeş N, Bektaş H. Yaşlı sağlığı ve teknoloji kullanımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2016; 9 (4), 153-159.

Şekil 1. “Topluluk Kaynakları Köşesi” (The Community Resource Connections Corner) [Fotoğraf Dr. Robert S. Kahn tarafından gönderilmiştir]

Tablo 1. Hibrit Bakım Modellerinin Anahtarları, Avantajları ve Dezavantajları*

Anahtarları	Avantajları	Dezavantajları
<p>Hazırlık ve sürekliliğin sağlanması:</p> <p>*Sağlık profesyonellerinin eğitimi</p> <p>*Teknik destek sistemlerinin kurulması</p> <p>*Bilimsel literatür incelemeleri</p> <p>*Hem hastaların hem çalışanlarının deneyimlerinin değerlendirilmesi</p> <p>*Kayıt ve sonuçların paylaşılması</p> <p>Sanal Bekleme Odası Hatırlatıcıların kullanımı</p> <p>Bilgilendirici toplu mesajların kullanımı</p>	<p>Hastaların</p> <p>*Uzaktan sağlık bakımına ve sağlık profesyonellerine ulaşım şansı</p> <p>*Öz yönetimlerinin artması</p> <p>*Öz bakımlarının desteklenmesi</p> <p>*Semptomların azalması</p> <p>*Komplikasyonların azalması</p> <p>*Memnuniyet düzeylerinin artması</p> <p>Hemşireler açısından Hasta kabulünde ve işlemlere hazırlıkta zaman, ekonomik, iş gücü gibi tasarruf ve daha etkili hasta sonuçları</p> <p>*Personel sayısı ve mekan tasarrufu</p> <p>*Hastanın bakıma katılımının ve bakım kalitesinin artması</p> <p>*Hasta izleminin kolaylaşması</p> <p>Yalnızca teknolojik/sanal bakım değil aynı zamanda geleneksel/ yüz yüze bakım verilmesi sayesinde iletişim sorunları gibi teknolojinin getirdiği problemlerin önlenmesi / azaltılabilmesi</p>	<p>Sağlık bakım teknolojilerinin hızlı ve karmaşık şekilde artması</p> <p>Teknolojik ürünlerin çeşitliliği ve uygun yöntemin doğru girişimlerde seçilmesi gerekliliği</p> <p>Tüm bireylerin teknolojiye erişim ve kullanabilme düzeylerinin eşit olmaması</p> <p>Hasta verilerinin gizlenmesinde oluşan riskler</p> <p>*Teknolojik ortamlarda hangi verilere, kimler nasıl erişecek?</p> <p>*Hasta/sağlıklı birey telefonunu/tabletini vs. kaybederse ne olacak?</p> <p>Teknolojik ürünlerin elektromanyetik dalgalarının, atıklarının vb. çevre ve canlılara verdiği zararlar</p> <p>Henüz bilimsel araştırma sonuçlarının kısıtlı olması</p> <p>Kanıtı dayalı bakım oluşturulabilmesi için daha çok meta analiz ve sistematik incelemelere ihtiyaç duyulması</p>

*Yazarlar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmıştır.